

Stichting Natuurlijk Geuldal, voor behoud en verbetering van
natuur, landschap en leefomgeving in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg
Keutenberg 5, 6305 PP Schin op Geul, tel: 0434592007, natuurlijkgeuldal@gmail.com
www.natuurlijkgeuldal.nl, facebook natuurlijk geuldal

Energietransitie, Zonneweiden en windmolens in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg

Visie van Stichting Natuurlijk Geuldal op zonneweiden in ons landschap.
Tevens een visie op windmolens in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg

Voorwoord

Stichting Natuurlijk Geuldal constateert dat er steeds meer aanvragen komen voor het plaatsen van vele hectaren grote zonneweiden (die eigenlijk zonneloosden zijn) in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg.

De diverse overheden zullen nauwlettend moeten toezien op deze ontwikkeling, mede gezien de vele waarschuwingen uit wetenschappelijke hoek die waarschuwen voor de landschappelijke consequenties. De aanleg van zonneweiden vormt een nieuwe landschappelijke bedreiging naast de vele reeds bestaande bedreigingen: vervuiling van de bodem en het grondwater met landbouwgif e.d., het verdwijnen van de biodiversiteit, flora en fauna waaronder nuttige insecten, toename van verkeers- en vervoersstromen waaronder MAA, toename van het aantal gebouwen zoals loodsen en stallen met als gevolg de afname van open gebied en stikstofdepositie.

Nu komt er dus een nieuwe landschappelijke bedreiging bij: zonneweiden en mogelijk ook windmolens. Deze nota wil verder ingaan op deze problematiek en een aanzet geven voor verantwoord beleid.

Inleiding

Onder het motto van 'wij hebben de oplossing voor vergroening van de energie en het klimaatprobleem' hebben bedrijven een interessant gat in de economische markt gevonden. Zonnepanelen en windmolens leveren energie op en dat doen ze steeds beter. Daarnaast zijn er interessante subsidies te krijgen voor het plaatsen van zonnecellen. Op deze manier kan dus aardig wat geld verdiend worden.

Maar ook de kleine investeerder ziet er wel brood in. Geld levert op de bank niks meer op. Investeren in zonnecellen en windmolens wel. Mensen die geld over hebben kunnen investeren in en verdienen aan zonneweiden en windmolens en ze krijgen er een goed gevoel bij want ze doen toch immers iets tegen klimaatverandering. Hiertoe worden coöperaties opgericht.

Maar is dit wel zo'n goed idee? Worden de voordelen niet te veel opgehemeld en de nadelen niet te weinig belicht? Als je uitgaat van 'ik investeer in groene energie en verdien' dan klopt de positieve beredenering. Maar ga je uit van 'de samenleving en de leefomgeving', dus een holistisch-ecologische visie dan zijn er ook veel negatieve feiten te constateren.

Stichting Natuurlijk Geuldal wil met deze bijdrage de keerzijde van de medaille belichten en het plaatsen van zonneweiden in een breder perspectief zetten. Hierbij geven we richting aan het, op een verantwoorde manier, inpassen van zonneweiden en windmolens, want het is duidelijk: energietransitie naar groene energieopwekking is beslist nodig.

Zonneweiden als economisch interessante nieuwe bedrijfstak

Zoals reeds in de inleiding is vermeld, vormen de mogelijkheden voor investeren en renderen van zonneweiden een interessante optie. De lage grondprijs (of pacht) in verhouding tot daken en het relatief hoge rendement van zonnepanelen aangevuld met interessante subsidies maken het voor bedrijven mogelijk verdienmodellen te scheppen waarbij grondeigenaar en investeerder er beter van worden en waarbij voor het bedrijfsleven een mooie winst lonkt.

Een bijkomend resultaat is inderdaad schone energie, maar hoe schoon is die energie als je een zonneweide plaatst in open gebied? Wat raak je kwijt als je een gebied met vele hectaren zonnecellen bedekt? Duidelijk is dat het niet bij één of twee aanvragen, zoals nu bij Eckelrade (gemeente Eijsden-Margraten) en Emmaberg (gemeente Valkenburg a/d Geul), zal blijven.

Daarbij constateren wij dat open gebied steeds schaarser wordt voor landbouw terwijl door de 'verdozing' van het Limburgse land daken van grote gebouwen steeds meer ter beschikking komen.

Wat dient er volgens Stichting Natuurlijk Geuldal te gebeuren:

- Zonneweiden bedekken open gebied met een laag onnatuurlijk opvallend blauw materiaal, zonnecellen. Deze dienen wat ons betreft bij wet en regelgeving te vallen onder industriële bouwwerken, ondanks dat ze maar een paar meter boven de grond steken.
- Alle overheden dienen onmiddellijk voor het te laat is hun wet en regelgeving (APV e.d.) aan te passen aan deze nieuwe ontwikkeling en bij het aanleggen van zonneweiden uit te gaan van bouwwerken die op een industrieterrein of op gebouwen thuis horen. Op deze wijze kan het open buitengebied beter beschermd worden.
- Bedrijven die actief zijn met het plaatsen van grotere oppervlaktes zonneweiden, dienen gestimuleerd te worden om hun activiteiten te verplaatsen naar bestaande gebouwen.
- Overheden dienen, bij het plaatsen van zonnecellen op gebouwen, bedrijven te ontlasten van mogelijke extra kosten, tijd en administratie als het gaat om vergunningen.
- Toename van gebouwde oppervlakte is om meerdere redenen onwenselijk maar mocht, bv. na renovatie, toch nog gebouwd worden dan alleen indien daken geschikt gemaakt worden voor het plaatsen van zonnecellen.

Zonneweiden en het economisch voordeel voor grondeigenaren zoals agrariërs

Door bestrijdingsmiddelen, schaalvergroting en 'verindustrialisering' van de agrarische sector wordt de productie van landbouwgewassen steeds groter en daardoor goedkoper. Ecologisch gezien, zijn ze te goedkoop. Dit betekent dat agrariërs in de regel weinig geld krijgen voor hun producten, soms zelfs niet eens meer oogsten omdat dit meer kost dan wat het opbrengt.

Om die reden zoeken agrariërs naar nieuwe verdienmodellen en zie daar, wat dient zich aan: zonneweiden. Overigens heel begrijpelijk als je ziet hoe moeilijk het klein- en middenbedrijf het heeft in de agrarische sector. Als je per jaar per hectare een lage financiële opbrengst hebt en er komt een zonneweidebedrijf dat je land wil gebruiken en dat je dan zonder te werken het dubbele krijgt, dan is de keuze snel gemaakt.

Daarbij komt nog de onderlinge concurrentie tussen het klein- en middenbedrijf en de industriële agrarische bedrijven. Deze concurrentiestrijd wordt nog versterkt door de Europese en Landelijke Overheid die zijn blijven steken in de politiek van de jaren 50: inzetten op productievergroting waarbij het kwalitatieve aspect genegeerd wordt.

Overheden denken te veel met een tunnelvisie, maar een holistische visie waarbij de agrarische sector weer een deel wordt van ecologisch denken en beleid is nog ver weg. Als kwaliteit meer aandacht zou krijgen binnen een totaalvisie, kwaliteit betekent ook ecologische aspecten als milieu (zoals bodem, bodemwater, nitraatuitstoot e.d.), natuur (zoals flora en fauna, insecten e.d.), dan zou de oppervlakte voor landbouw beter aansluiten bij vraag, aanbod en prijsstelling van landbouwproducten.

Het is dus om meer redenen onverstandig om landbouwgrond in te zetten als zonneweiden, zeker in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg.

Toch dreigen uitgebreide zonneweiden ruimhartige steun te krijgen van overheden. Zij gaan voornamelijk uit van economisch rendement voor bedrijven. De schade die aan natuurlijk erfgoed wordt toegebracht wordt vaak genegeerd. In een later stadium zie je wel maatregelen om schade te beperken maar deze is vaak niet meer te herstellen.

Wat dient er volgens Stichting Natuurlijk Geuldal, in het kader van o.a. zonneweiden te gebeuren:

- invoering van regelgeving waardoor verdere 'verblauwing en ontgroening' van het landschap voorkomen wordt.
- het scheppen en stimuleren van bestaansmogelijkheden voor natuur-, landschaps- en milieuvriendelijke agrarische bedrijven zodat de meerwaarde die zij leveren beloond wordt en het niet langer nodig is om toevlucht te nemen tot schadelijke manieren van grondgebruik.
- verlichting van lasten voor bedrijven met een positieve impact op natuur en landschap, verzwaring van lasten voor bedrijven met een negatieve impact op natuur en landschap (Stichting Natuurlijk Geuldal is geen voorstander van subsidies omdat dit bij goede regelgeving overbodig is).
- ondersteuning bij het scheppen van betere afzetmogelijkheden voor kleinschalige natuur- en milieuvriendelijke bedrijven door middel van creatieve benaderingen.

Houding van overheden ten aanzien van zonneweiden

Deregulering door overheden is tegenwoordig het toverwoord bij beleid. Op zich kan het voordelen opleveren t.b.v. een effectievere besluitvorming waarbij maatschappelijke geledingen beter betrokken worden.

Er kleven echter ook gevaren aan de deregulering zoals bijvoorbeeld t.b.v. vergunningverlening voor zonneweiden: er kan sprake zijn van een ongelijk speelveld dat kan leiden tot een onjuiste besluitvorming door bewuste of onbewuste tunnelvisie. Het begrip tunnelvisie definiëren wij als volgt: indien mensen, politiek, bedrijven of organisaties een eenzijdige of ondoordachte denkwijze hanteren die vervolgens leidt tot foute, niet door de samenleving gedragen, besluitvorming en uitvoering. Deregulering kan leiden tot tunnelvisie indien besluitvorming wordt voorbereid door eenzijdige belangenbehartigers, al of niet bewust onderbouwd vanuit vooroordelen of eigenbelang.

Enkele voorbeelden van tunnelvisiebesluiten binnen deregulering:

De ontwikkeling van MAA. Er is wel een vorm van betrokkenheid d.m.v. de CRO maar de werkwijze is dusdanig 'getrechterd' dat zelfs de deelnemers die er op persoonlijke titel 'namens' de bevolking en door de voorzitter geselecteerd zitten zich afvragen of zij serieus genomen worden, laat staan de bevolking zelf. Op deze wijze worden door de politiek, in samenspel met ondernemers, eenzijdige besluiten met onvolledige en soms onjuiste argumenten genomen.

Verdozing van het Limburgs Land. Onder het motto van werkgelegenheid worden grote delen van het Limburgs Land vol gegooid met immens grote loodsen en stallen ten behoeve van de logistieke sector met als politiek argument: werkgelegenheid. Maar het zijn niet de Limburgers die deze arbeidsplaatsen bezetten. Er wordt gezwegen over de impact van deze ingrepen op landschap en verkeersbewegingen. Ook hier maakt de politiek zich afhankelijk van een bepaalde bedrijfstak waarbij het belang en de betrokkenheid van de bevolking nauwelijks meer een rol spelen.

Terug naar de zonneweiden.

Het gevaar bestaat dat bij besluiten rond het al of niet aanleggen van zonneweiden eenzelfde tactiek wordt gevolgd. Het belang van slechts een enkele invloedrijke groep wordt onderbouwd met argumenten die vervolgens aan de basis komen te staan van de besluitvorming. Dat resulteert dat erin de praktijk zonneweide-ondernemers en landeigenaren (veelal agrariërs) van de politiek vrij spel krijgen om hun plannen te ontwikkelen. Dit is een foute manier van deregulering. Andere belanghebbenden (recreanten, recreatieve ondernemers) hebben immers nauwelijks invloed, laat staan de vertegenwoordigers van natuur en milieubelangen. Deze laatsten hebben een steeds geringere stem in maatschappelijke processen omdat hun bijdrage aan het economisch product niet onderkend wordt omdat ze geen rechtstreeks economisch interessant product vertegenwoordigen. Daarbij, planten, dieren en landschap kunnen niet spreken.

Wat dient er volgens Stichting Natuurlijk Geuldal te gebeuren bij het afwegen van het al of niet plaatsen van zonneweiden:

- overheden dienen milieu-, natuur- en landschappelijke belangen, naast economische belangen, als gelijkwaardig te beschouwen binnen het geheel van maatschappelijke belangen.
- mede met het oog op de nieuwe Omgevingswet dienen overheden de betrokkenheid van bewoners en organisaties serieus te nemen door een maatschappelijk proces aan te gaan en een duidelijk protocol hiervoor op te stellen waaraan de betrokkenheid getoetst wordt.
- overheden dienen, waar sprake is van grotere maatschappelijke tegenstellingen, een quick-scan Maatschappelijke Kosten – Baten Analyse te maken (MKBA) waarbij de vraagstelling

zowel door voor- als tegenstanders van een project opgesteld wordt om zodoende een evenwichtig rapport te verkrijgen.

- de betrokkenheid van alle maatschappelijke geledingen die op een of andere wijze belang hebben bij de inhoud van de agenda dient bevorderd te worden.
- het scheppen van procesmatige voorwaarden om deze betrokkenheid een volwaardige plaats te geven binnen de besluitvorming.

MKBA bij het plaatsen van zonneloadsen, met name in gebieden als het Nationaal Landschap Zuid-Limburg

Het scheppen van zonneweiden kent dus meer kanten dan alleen het opwekken van 'schone energie'. Eerder schreven we al dat er interessante baten kunnen ontstaan voor de ondernemende bedrijven, landeigenaren en mogelijke investeerders. In dit deel willen we verder in gaan op de keerzijde van de medaille en enkele overwegingen plaatsen die om een debat vragen:

- het plaatsen van een zonneweide op een productief landbouwgebied onttrekt dat gebied aan de voedselproductie. Dit zou de behoefte naar een nog efficiëntere, lees: natuurvriendelijke, voedselproductie per hectare op andere gebieden kunnen stimuleren met alle nadelige gevolgen van dien.
- een zonneweide op een landbouwgebied onttrekt dat gebied, niet alleen aan voedselproductie, maar ook nog eens aan het terugdringen van CO₂-uitstoot omdat het gebied grotendeels kaal wordt. Hierdoor zou de productie van schone energie voor een deel teniet gedaan worden door het minder afvangen van CO₂.
- de inzet van, voor voedselproductie en CO₂-opvang, nuttige agrarische grond die naar verhouding erg goedkoop aangeboden wordt, vermindert het inzetten van de immense hoeveelheden onnuttige dakoppervlaktes van loodsen en stallen. Grove schattingen (Provincie) geven aan dat er ruim voldoende hectaren ongebruikte daken van loodsen en stallen beschikbaar zijn om direct zonnecellen op te plaatsen en daarnaast nog een veelvoud van daken die, na versteviging, ook geschikt zijn.
- met woorden roemen Limburgers, de bestuurders voorop, het prachtige Limburgse Landschap. De vraag is of deze lofzang ook voldoende met daden wordt bekrachtigd. In het Nationaal Landschap Zuid-Limburg bijvoorbeeld neemt het aantal hectares bebouwd gebied jaarlijks toe met nadelige gevolgen voor het open landschap. Zonneweiden kunnen niet gezien worden als 'open landschap' omdat de oppervlakte, hoewel geen hoogbouw, een bebouwd gebied betreft. Het gaat hier om een nieuw soort aantasting van natuur en landschap.
- zonneweiden tasten de kwaliteit van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg aan en daarmee de uitstraling die het gebied heeft op recreanten uit de regio en toeristen uit overig Nederland en daarbuiten.
- in een artikel van Dagblad Trouw (25-06-2018) staat hoe funest een zonneweide kan zijn voor de bodem: Volgens bodemexpert Nick van Eekeren van het Louis Bolk Instituut kan verstoring van de bodem langdurig doorwerken, tot ver nadat een zonnepark (na vijftien jaar) wordt afgebroken. Ook de rijksadviseur voor de fysieke leefomgeving, Berno Strootman, pleit voor een andere aanpak. Leg zonnepanelen liever alleen op daken, zegt hij.
- windmolens schaden de beleving van het landschap maar kunnen ook schade toebrengen aan de avifauna. Daarbij, in dit landschap met kleine woonkernen op korte afstand van elkaar, zorgt een windmolen altijd voor geluidshinder en schaduwslag voor een aantal bewoners.

- zelfs een stad als Maastricht verliest een deel van haar uitstraling omdat het naastgelegen landschap gezien wordt als onderdeel van de waarde van Maastricht.
- de 'recreatie- en toeristenindustrie' en andere sectoren zullen wellicht negatieve gevolgen ondervinden van de achteruitgang van de landschapskwaliteit. Des te meer vanwege andere negatieve ontwikkelingen zoals groei van MAA, toename van (vracht)verkeer en totstandkoming van grote hoge gebouwen.
- de achteruitgang heeft ook een negatieve invloed op het vestigingsklimaat van (hoog opgeleide) mensen en schone industrie. Zuid-Limburg kan zo niet de schijn mooi landschap met veel rust en stilte ophouden.

Samenvattend: gezien de immense invloed die aanleg van zonneweiden op de kwaliteit van de Zuid-Limburgse natuur, landschap en leefklimaat kan hebben, en de gevolgen die het heeft voor andere economische sectoren zoals toerisme en landbouw, zou door middel van een Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse de impact van de aanleg van zonneweiden, maar ook de plaatsing van windmolens, onafhankelijk en objectief in beeld gebracht dienen te worden.

Nog even over de toekomst

Zonnepanelen en windmolens zijn nog volop in ontwikkeling. Zo ook het bouwen van zonneweiden in de open ruimte en panelen op daken. Dat betekent dat deze nota mogelijk spoedig al weer aangepast zou moeten. We nemen een paar voorbeelden onder de loep.

De ontwikkeling van zonnecellen op een rol, zonnefolie genoemd, kan een uitkomst zijn voor daken die zonnepanelen op een frame bevestigd niet kunnen dragen omdat deze laatste te zwaar is. De zonnecellen op rol zijn nu nog iets duurder en hebben iets minder opbrengst maar, zoals eerder geschreven, de ontwikkeling gaat snel.

(https://www.installatiejournaal.nl/energie/artikel/2019/05/zonnefolie-aan-vooravond-grootschalig-introductie-1019637?_ga=2.95324636.1506837246.1615230672-46336362.1615230672)

Ook met betrekking tot zonneweiden wordt onderzoek gedaan naar de gevolgen voor natuur en landschap. Als je op bijvoorbeeld een maisakker op de juiste ruimere manier zonnecellen plaatst kan dat een positieve invloed hebben op de biodiversiteit. Natuurlijk verlaagt dit de opbrengst per hectare. Het gevolg voor de landschapskwaliteit ligt natuurlijk wel wat moeilijker. Het betekent dat zonneweiden op land met weinig landschappelijke waarde sneller een optie kunnen zijn dan in bv. het Nationaal Landschap Zuid-Limburg.

(<https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksinstituten/Environmental-Research/show-wenr/Zonneparken-en-biodiversiteit-ruimte-voor-verbetering.htm>)

Ook in de windmolenbranche zijn interessante ontwikkelingen. De provincie Friesland heeft voor haar landschappelijk waardevolle zuidoosthoek laten onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor windenergie zonder dat deze energie-opwekkers met wind het landschap ernstig aantasten. In het Nationaal Landschap Zuid-Limburg zou hiermee geëxperimenteerd kunnen worden.

(<https://www.binnenlandsbestuur.nl/Uploads/2019/5/20190227-Rapportage-onderzoek-kleine-windturbines--potenti-le-kansen-en-opbrengsten-in-Zuidoost-Frysl-n.pdf>)

Vooralsnog dienen we met voornoemde ideeën terughoudend te zijn omdat deze nieuwe technieken nog doorontwikkeld dienen te worden.

Tot besluit

We staan voor een periode van transitie. Transitie op het gebied van energie, maar ook een transitie op het gebied van bestuurlijk denken. De tijd van louter 'meer' is voorbij. Inzetten op meer productie met de kreet 'werk werk werk' is niet meer van deze tijd. De tijd van 'beter' is aangebroken. Een tijd waarin we moeten onderzoeken wat we het beste kunnen doen om welzijn voor iedereen te scheppen in een schone en mooie omgeving. Dat betekent een andere manier van denken (doel) en doen (werkwijze). Dat geldt ook voor de items zonneweiden en windmolens binnen het thema transitie.

De volgende aandachtspunten dienen bij het opstellen van beleid vooraf overwogen te worden:

- de samenleving dient zich bewust te zijn van het feit dat een zonneweide niks heeft te maken met landschap. In feite zijn het industriële installaties, lage loodsen, die in of aan de rand van bebouwd gebied thuis horen. Men kan dan ook beter spreken van zonneloosden.
- zet eerst in op het gebruik van niet-benutte daken van grotere gebouwen voor zonnedaken. Denk aan loodsen, stallen en industriële gebouwen. Dit geeft geen verlies van andere waarden, zoals nuttige landbouwgrond of landschap.
- omdat de vele daken verspreid liggen is de kans op overbelasting van het plaatselijke net zeer klein waardoor er geen onverwachte beperkingen ontstaan.
- er zijn meer mogelijkheden, naast zonnedaken, om zonnecellen te plaatsen zonder dat deze schade aan de landschappelijke omgeving veroorzaken. Denk aan randen van industrieterreinen en autowegen, spoorbanen e.d. Hier liggen veel grootschalige mogelijkheden.
- door in eerste instantie alleen in te zetten op zonnedaken op de vele grote gebouwen, kan een wildgroei van zonneweiden voorkomen worden. Daken krijgen op deze wijze, naast het oorspronkelijke doel van het dak, een extra waarde door het opwekken van energie. Mogelijk kunnen zonnecellen op daken ook een betere klimaatbeheersing van het gebouw bewerkstelligen.
- indien één zonneweide in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg toegestaan wordt, dan is het hek van de dam en wordt het moeilijk om volgende aanvragen af te wijzen (gelijkheidsbeginsel). Met alle schadelijke gevolgen voor het landschap en daarbij passende (toeristisch)economische activiteiten van dien. Dus uitgaan van 'neen, tenzij'.
- wat windmolens betreft dient de Provincie actief de voorkeursgebieden, zoals in het POL 2014 opgenomen, in te zetten voor het verwezenlijken van windmolens aldaar. Dit zijn zorgvuldig uitgezochte gebieden. In andere gebieden uitgaan van 'neen, tenzij'.
- daarbij kan wel geëxperimenteerd worden met kleinere nieuwere modellen windmolens bij bedrijven en woonbuurten (niet in het open gebied) waarbij de maximale hoogte van de as tot bijvoorbeeld 12 meter hoog toegestaan wordt.
- samenwerking op Heuvellandniveau (liefst breder op Zuid-Limburgs niveau) werkt natuurlijk bevorderend om de transitiedoelen te bereiken. Dan kan ook beter rekening gehouden worden met het respecteren van andere primaire waarden zoals natuur, landschap en landbouw.
- zonne- en windenergie zijn niet de enige ultieme antwoorden op de energietransitie. Juist in Limburg is investeren in nieuwe technologie met haar drie campussen en de Uni van Aachen om de hoek economisch en ecologisch zeer interessant. Dit wordt nu niet optimaal benut. Voorbeeld: zo kan in het heuvelland bijvoorbeeld de potentie en benutting van aardwarmte nader onderzocht worden.
- rond de Chemelot Campus kunnen allerlei initiatieven voor restwarmte en groene waterstof verder ontwikkeld worden want Limburg heeft alles wat ervoor nodig is. Voorbeeld: het

produceren van waterstof wordt steeds eenvoudiger waardoor deze schone brandstof ingezet kan worden als buffer voor schone energiebronnen die op bepaalde momenten meer leveren dan nodig is.

- overheden dienen het oprichten van Overlegtafels met omwonenden te stimuleren en deze betrekken bij nieuw beleid dat kan zorgen voor een versnelling van het aanleggen van zonnedaken en kleinere bedrijfsgebonden windmolens. Hierdoor wordt de betrokkenheid van bewoners en organisaties vergroot.
- overheden dienen op Limburgs en nationaal niveau begrip te kweken voor de bijzondere waarden van dit landelijk gebied waarbinnen zonneloosden en windmolens nu eenmaal bestaande primaire waarden schaden met grote gevolgen en die onomkeerbaar zijn. Elders, zoals eerder aangegeven, zijn er andere mogelijkheden genoeg.
- overheden dienen een ladder van duurzame energieopwekking op te stellen waar bij de eerste trede duidelijk verwoord wordt dat eerst daken van zonnecellen voorzien dienen te zijn alvorens over te gaan op zonneweiden. Eenzelfde beleid voor (lage) windmolens.
- overheden dienen zich meer weerbaar op te stellen tegenover ondernemers die op een opdringerige wijze hun wensen ten behoeve van het maken van winst proberen door te drukken zonder rekening te houden met waarden van meer kwalitatieve aard.

Stichting Natuurlijk Geuldal hoopt met voornoemde nota haar bijdrage te hebben geleverd aan weloverwogen besluitvorming, een besluitvorming die zich richt op maatschappelijk welzijn voor langere termijn en niet op welvaart gebaseerd op kortdurende arrangementen.

maart, 2021.

Stichting Natuurlijk Geuldal

Drs. P.M.G. Visser